

ítéleteivel. Altalában az Emlékiratok mint egyéniségének közvetlen megnyilvánulásai jellemének megismerése szempontjából az olvasóra nézve igen jelentősek, azonban, ehelyütt való külön tárgyalásuk fölöslegesnek látszik, mivel a mű első része lényeges vonásokban erre a közvetlen forrásra támaszkodik. Azt lehet mondani, hogy a két tanulmány és az Emlékiratok kölcsönösen kiegészítik és támogatják egymást Brunsvik Teréz jelentőségének megismertetésében.

Altalában megállapíthatjuk, hogy ez a kiadvány részben pótolja azt a hiányt, amely Brunsvik Teréz munkásságának megfelelő méltatását illetőleg pedagógiai irodalmunkban tapasztalható. *Radák Olga.*

Önmagunk nevelése. Az Erzsébet-Népakadémia 1924 november 30-án tartott ünnepi közgyűlésén elmondotta **Dr. Imre Sándor** államtitkár. (Megjelent az Erzsébet-Népakadémia 1927. évi jelentésében.)

Kicsiny terjedelmű (12 lap), de az egészséges nevelői gondolkodás terjedése szempontjából értékes különnyomatról van szó, amely három részből áll: I. A tárgy időszerűsége. II. Milyen emberek hozhatnak jobb idöket? III. Az önnevelés szerepe az ember alakulásában. A szerző szerint nincs ma időszerűbb kérdés, mint az önmagunk nevelése. Csakis ettől várhatjuk a jövő nemzedék mássá alakulását. Tisztán látó, nemeslelkű és erős akaratú emberek kelljenek. Csakis a tisztán látó ember szerezhethet igazi meggyőződést és képes arra, hogy önmagát ellenőrizze. Ebbe az önbírálatba beleszólnak érzelmi gyökerek is. A meggyőződésnek érvényesülnie kell, a nemeslelkűségnek cselekvésben kell jelentkeznie. Ehhez akarat erős, szilárd elhatározás, kitartás kell. „Az önnevelésnek ez a három alapfeltétele van tehát: a magunkra eszmélés (milyen vagyok?), minőségünk okainak megkeresése (miért vagyok ilyen?) és végül az élet céljának a felismerése (milyen akarok lenni?).“ Önmagunk nevelésének első követelménye az önismeret. Azonban ez az önmagunkra eszmélés egyúttal önnevelés is, amely folytatásában a környezetre is ráirányítja figyelmét és válogat az őt érő hatások között. Nagyon helyesen állapítja meg a szerző, hogy az önnevelés több, mint önképzés és önnévelés. Az önnevelés gondolataink és érzelmeink ellenőrzését (önuralom) jelenti, amely önbírálat egyúttal az akarat erősödését is elősegíti. Ez az önnevelés nemcsak az egyesnek az érdeke, hanem az egész közösségé is. Törekedjünk e füzet szellemében gondolatainkat, érzelmeinket ellenőrizni, s akaratunkat — határozott napirendet követő étellel — gyakorolni. *Frank Antal.*

Dr. Kenyeres Elemér: Az olvasás tanítása és az ábécéskönyvek. (Különnyomat a *Magyar Tanítóképző* 1927-i évfolyamából.)

A szerző a múlt évben a genfi Rousseau-Intézetben tanulmányozta az ábécéskönyvek kiállítását. Beszámolójában ismerteti Európa csaknem minden országának és az Egyesült Államoknak ábécéskönyveit és az ismertetéshez az ábécéskönyvszerkesztő és a gyermektanulmányozó sok értékes reflexióját fűzi.

Nagyon tanulságosak a szerzőnek a kiállítás tapasztalataiból vont tanulságai:

1. Sok színes képet kíván, melyek a gyermek élményköréből vett jeleneteket ábrázolnak. A képek kidolgozottak és barátságosak legyenek. Karikatúrák nem valók a gyermeknek.

2. A szöveg egyszerű, a gyermek felfogásához, érdeklődési köréhez és szókincséhez mért legyen. Átvitt értelmű szavak, jelképes mondások, közmondások nem valók az ábécéskönyvbe.

3. Csak értelmes szöveg kerüljön az ábécéskönyvekbe és minél több vers, melynek dallamos formáját a hatéves gyermek igen kedveli.

4. Végül fontos, hogy nagy nyomással, ritkított sorokkal, jó papírosan nyomják a gyermek első könyveit, mert ez is hozzájárul az olvasási kedv ébrentartásához.

Örömmel állapítjuk meg a szerzővel együtt, hogy a magyar ábécéskönyvek nem maradnak el a legjobb külföldiek mögött; de sajnálattal jegyezzük fel, hogy a szerző beszámolójában megemlített újabb módszerek, melyek felszabadítanak a nálunk megszokott kötöttség alól, még kevés követőre találtak hazánkban.

Quint József.

Zimmermann Ottó—Kőrösi Henrik: Szülők könyve. Budapest, 1928. Az Egyetemi Nyomda kiadása. Ara 5 P.

Ebben a könyvben magyar nyelven kapjuk egy német iskolamesternek munkája közben gyűjtött tapasztalatait. *Zimmermann* nemcsak ügyes tanító, hanem igazi író is, aki a köznapi élet szürke képeiben meglátja az örök értékeket. S bár mondanivalóját nem foglalja tudományos rendszerbe, minden következtetéséből és minden megállapításából kicsendül a neveléstudomány mai álláspontjának ismerete. Kis képekben szemlélteti a nevelési elveket és a gyakorlati nevelés fontosabb szabályait. *Kőrösi Henrik* sem végzett egyszerű fordító munkát, hanem pedagógiai tapintattal hozta a képeket közelebb a magyar lélek alaptermészetéhez és a magyar szülők műveltségéhez. Különösen a könyv első részében alkalmazott a szöveghez simuló idézeteket Adytól, Aranytól, Faluditól, Jókaitól, Keménytől, Pázmánytól és Petőfitől, melyek az idegen légkörben, más viszonyok között alkotott nevelési elveket egyszerre ismerőssé és meghitté teszik.

Ilyen nevelési útmutatóra, melyet a szülők is szívesen forgatnak, régen szükségünk volt, mert azok a neveléstanok, melyek rendszeresen foglalkoznak a gyermek testi és lelki tulajdonságaival, az erkölcsi nevelés főbb elveivel, a család, az óvó, az iskola nevelésével és tanításával, a szoktatással és a tanulók öntevékenységgel, talán jó iskolakönyvek, melyekből a tanítók és tanárok vizsgálatra készülhetnek, de nem valók az egyszerű szülőknek, mert azok nem értik meg, és nem kellene a művelt osztálynak sem, mert nagyon elvontak.

A *Szülők könyvében* végre olyan pedagógiai olvasmányt kaptunk, mely az elvont rendszer helyett szemléletes példákon ismerteti a nevelési elveket.